

LECH GOGOLEWSKI
Szamotuły

Zapalenie wymienia i bezmleczność u loch

Rozwój hodowli trzody chlewnej wiąże się z należytych wykorzystaniem macior. Na terenie rejonu PZLZ Szamotuły w okresie od 1.II.1971 — 1.II.1972, a więc w okresie jednego roku, udzielono pomocy maciorom produkcyjnym w 244 przypadkach. Przy analizie przyczyn schorzeń przypało na:

— zapalenie wymion względnie bezmleczność 95 szt. (38,9%),

— brak lub niedostrzegalną ruję 31 szt. (12,7%),

— komplikacje porodowe 44 szt. (18,0%),

— różne inne schorzenia (dyspesja, choroby zakaźne itp.) 74 szt. (30,4%).

Jak z powyższego wynika najczęstszą przyczyną schorzeń wymagających interwencji lekarza są stany zapalne wymienia i związane z tym brak mleczności. Według Pribyla (1968) zapalenia gruczołu mlecznego u loch powodowane są głównie przez drobnoustroje z grupy *E. coli*, gronkowców, paciorkowców, dwoiniek, pałeczki *Proteus vulgaris*, maczugowca ropnego itp., przy czym przeważnie stwierdza się zakażenia mieszane. Zapalenia w większości przypadków pojawiają się na pierwszy i drugi dzień po porodzie. Schorzałe części wymienia są obrzękłe, stwardniałe, bolesne, a wydzielina ich wodnista, kłaczkowata, szarobiała, niekiedy bladoczerwona, później szarozółta, ropna lub cuchnąca. Proces chorobowy nie leczony po kilku dniach doprowadza przeważnie do wytworzenia się ropni i następowego stwardnienia tkanki lub do zaniku części wymienia. Prosięta nie dopuszczane na skutek bolesności wymienia do ssania giną lub wpadają w charłactwo.

Celem niniejszych badań było określenie etiologii schorzenia w warunkach rejonu, określenie wrażliwości na antybiotyki wyosobnionych szczepów oraz zaobserwowanie wyników terapii.

Material i metody

Badaniom poddano 15 przypadków terenowych zgłoszonych przeważnie przez hodowców indywidualnych. Zgłaszane lochy należały do rasy wielkiej białej polskiej, wiek — około 1 do 3 lat. Utrzymanie i warunki zoohigieniczne na ogół były zadowalające.

Pobieranie mleka od macior zwłaszcza przy stanie zapalnym wymienia nie jest sprawą łatwą. Na podstawie wstępnych badań stwierdzono, że pobranie mleka można znacznie ułatwić przez wstrzyknięcie maciorom po 30—50 j. V. hypofizyny (zależnie od wagi zwierzęcia). Już w 5 minut po iniekcji mleko przy minimalnym nacisku zaczyna wypływać. Próbkę mleka pobierano po uprzednim umyciu i odkażeniu sutków i części zmienionego chorobowo wymienia.

*) Dr Marianowi Skorce za wykonanie badań bakteriologicznych i antybiotykoqramu składam serdeczne podziękowanie.

Badanie bakteriologiczne. W miejscowej pracowni bakteriologicznej*) otrzymane próbki wysiewano w dniu pobrania na agar z krwią oraz na pożywkę TKT wybiórczą dla paciorkowców.

Badania na antybiotyko-wrażliwość. Badania przeprowadzono na agarze z krwią przy pomocy krążków produkcji PZH. Metoda oceny według instrukcji (+ — ślady wrażliwości, ++ — wyraźna wrażliwość, +++ — zupełne zahamowanie wzrostu w średnicy minimum 30 mm, - — brak wrażliwości).

Wyniki i omówienie

Uzyskane wyniki badań przedstawiono w tab. 1.

Tab. 1. Wyniki badań flory bakteryjnej u loch z zapaleniem wymienia.

Flora bakteryjna		Wrażliwość na antybiotyki				
grupa bakterijna	liczba wysiewów pozytywnych	stopień wrażliwości	penicylina	streptomycyna	terramycyna	detreomycyna
Paciorkowce	12	##	4	4	1	7
		-	-	3	1	3
		+	1	-	1	-
		-	7	5	9	2
Dwainki	1	##	-	1	-	1
		+	-	-	-	-
		-	1	-	1	-
Gronkowce	1	##	-	-	-	1
		+	-	1	-	-
		-	1	-	1	-
Negatywne	1	/?	/?	/?	/?	/?
		-	-	-	-	-
Ogółem 14	14	##	4	5	1	9
		-	-	4	1	3
		+	1	-	1	-
		-	9	5	11	2

Jak podano w tab. 1 spośród 15 przebadanych macior w 14 przypadkach udało się wyosobnić florę bakteryjną, a mianowicie głównie ziarniaki Gramo-dodatnie (12/14, tj. 85,7%). Zasługuje na podkreślenie, że największą ilość szczepów niewrażliwych stwierdzono w stosunku do terramycyny — 11/14, tj. 78,5%, potem penicyliny — 9/14, tj. 64,3% i streptomycyny 5/14, tj. 35,7%. Największą aktywność wykazała detreomycyna — niewrażliwe 2 szczepy na 14, tj. 14,3%, przy czym większość szczepów wrażliwych na detreomycynę wykazała wrażliwość na trzy plusy.

W związku z powyższym jako metodę leczenia zastosowano we wszystkich przypadkach detreomycynę w ilości ok. 2,5 g na 100 kg ż.c.c. Poza tym dla umożliwienia usunięcia mleka z wymion podawano po 30 do 50 j.V. hypofizyny (*Hypophysys cerebri pars posterior* — Polfa lub Oxvtocin Synth. — import). Tylko w dwóch przypadkach konieczny był powtórny przyjazd do pacjenta; w jednym przypadku, w którym poza objawami zapalenia wymienia wystąpiły ogólne objawy posocznicy, oraz w jednym przypadku, gdzie wyosobnione paciorkowce okazały się zupełnie niewrażliwe na detreomycynę. W pierwszym przypadku powtórzono

detreomycynę, w drugim zastosowano sulfamidy. Wyniki terapii były pozytywne.

Wnioski

Przyczyną ostrych zapaleń wymion i bezmleczności u loch bezpośrednio po porodzie w warunkach powiatu szamotulskiego są zakażenia bakteryjne wywołane przez paciorkowce, rzadziej dwoinki i gronkowce. Badanie anty-

biotykooporności wskazuje, że spośród zbadanych antybiotyków największe szanse wyleczenia daje zastosowanie detreomycyny, aczkolwiek i ten antybiotyk w niektórych przypadkach może okazać się nieskuteczny. Zastosowanie w tych przypadkach sulfamidów dało pozytywne rezultaty. Jako leczenie wspomagające wskazane jest podawanie hypofizyny.

Adres autora: lek. wet. Lech Gogolewski, Szamotuly, ul. Szczuczyńska, 60, woj. poznańskie.

KAZUISTYKA KLINICZNA

JAN ZADURA, JACEK ROSZKOWSKI,
ADAM PRZYBYŁKIEWICZ

MNOGA CIAŻA BRZUSZNA U ZAJĘCZYCY STWIERDZONA W MIESIĄCU LISTOPADZIE

Zakład Anatomii Patologicznej Instytutu Weterynarii
w Puławach
Kierownik: prof. dr J. ZADURA

W polskim piśmiennictwie weterynaryjnym istnieją zaledwie 2 doniesienia o wystąpieniu ciąży brzusznej u zwierząt domowych (Szaflarski J.: *Medycyna Wet.* 11, 431, 1955; Ziolo T.: *Medycyna Wet.* 13, 164, 1957). Oba doniesienia dotyczą świni.

W związku z tym wydaje się słuszne przedstawienie nie notowanego u nas do tej pory, ciekawego i wartościowego z punktu widzenia patologii przypadku mnogiej ciąży brzusznej, stwierdzonej u zajęczycy.

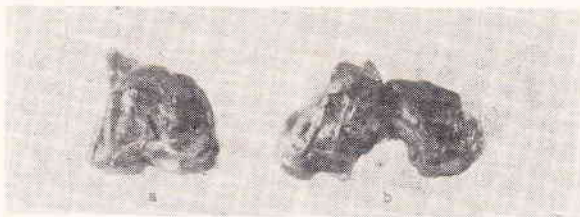
Obserwacje własne. W dniu 28 listopada otrzymano przesyłkę, zawierającą 5 płodów wydobytych z jamy brzusznej zajęczycy. Zajęczycę odstrzelono w dniu 24 listopada, w czasie normalnego polowania w obwodzie nr 312, w miejscowości Miąsowa, pow. Jędrzejów, woj. Kielce.

Płody przysłał myśliwy A. P. z Kielce. Wedle oświadczenia myśliwego jeden z przysłanych płodów, uległy już zwapnieniu był silnie zrosnięty z otrzewną jamy brzusznej samicy, drugi połączony z narządem rodnym matki. Trzy pozostałe płody znajdowały się bez jakiegokolwiek połączenia z narządami wewnętrznymi jamy brzusznej i wypadły na zewnątrz po jej otwarciu.

Myśliwy nie zauważył żadnych śladów wcześniejszych postrzałów lub innych uszkodzeń ciała samicy.

Przysłane płody poddano dokładnym oględzinom i stwierdzono co następuje:

Płód pierwszy (ryc. 1a, b) zmumifikowany, o wymiarach 6×4 cm, silnie zrosnięty na znacznej prze-

Ryc. 1. a) płód uległy mumifikacji, pozbawiony worka płodowego, zrosnięty z otrzewną brzuszną, b) poprzeczny przekrój tego płodu.

Fot. J. Pacewicz

strzeni z otrzewną ściany brzusznej, pozbawiony worka płodowego, który wcześniej musiał ulec wyschnięciu. Tkanki tego płodu na przekroju poprzecznym wykazywały silne skostnienie postępujące w kierunku dośrodkowym. Jedynie nieznaczny obszar obejmujący wnętrze płodu zawierał jeszcze skąpe, krusze, suche bezpostaciowe masy martwicze, ulegające wapnieniu.

Ryc. 2. a) płód w worku płodowym, połączony z narządem rodnym matki przy pomocy powrózka pępowinowego, b) ten sam płód po usunięciu worka płodowego, c) poprzeczny przekrój tego płodu. Widoczna mumifikacja, rozpoczynająca się od tylnych kończyn

Fot. J. Pacewicz

Płód drugi (ryc. 2a, b, c) o długości około 14 cm znajdował się w worku płodowym, kształtu kulistowatego, o powierzchni zewnętrznej gładkiej, barwy białawej. Od płodu poprzez worek płodowy odchodził na zewnątrz powrózek pępowinowy, łączący płód z łożyskiem matki. W miejscu tym worek płodowy był na znacznej przestrzeni silnie zrosnięty z płodem. Brak odstrzelonej samicy uniemożliwił obserwację stosunków anatomicznych narządu rodnego, miejsca połączenia powrózka pępowinowego z łożyskiem samicy oraz blizny powstałej po ewentualnym wcześniejszym i wygojonym już pęknięciu macicy. Po rozcięciu worka płodowego nie stwierdzono w nim żadnego płynu. Gładka, łącznotkankowa błona wewnętrzna worka płodowego, znajdująca się nad częścią grzbietową płodu była wyścielona zbitymi masami ciemnych włosów, okrywających go z tej strony na kształt płaszcza. Sam płód był również znacznie owłosiony. Tylna część płodu wykazywała zjawiska charakterystyczne dla procesu mumifikacji.

Trzy pozostałe płody znajdowały się w wolno leżących w jamie brzusznej workach płodowych (ryc. 3a, b, c). Po rozcięciu worków płodowych nie stwierdzono w nich podobnie jak w przypadku poprzednim żadnego płynu. Płody o długości 19—20 cm każdy, znaj-